

Dansk ringmærkning 2015

Statens Naturhistoriske Museums ringmærkningsaktiviteter i Danmark

Madsen, Jesper Johannes; Pedersen, Kjeld T.; Lausten, Mikkel; Thorup, Kasper

Published in:
Fugleåret 2015

Publication date:
2016

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Document license:
[Ikke-specificeret](#)

Citation for published version (APA):
Madsen, J. J., Pedersen, K. T., Lausten, M., & Thorup, K. (2016). Dansk ringmærkning 2015: Statens Naturhistoriske Museums ringmærkningsaktiviteter i Danmark. *Fugleåret 2015*, 10, 245-253.

Dansk ringmærkning 2015

- Statens Naturhistoriske Museums ringmærkningsaktiviteter i Danmark

Af Jesper J. Madsen, Kjeld T. Pedersen, Mikkel Lausten og Kasper Thorup

I 2015 blev ringmærket 93.716 vildtlevende fugle i Danmark, fordelt på 183 arter. Der blev ringmærket rekordmange af arterne sædgås, havørn, kaspisk måge, stor hornugle, huldue, hvidbrynet løvsanger og rødtoppet fuglekonge. Antal ringmærkede tornsangere og skovspurve faldt markant i 2015. Nogle grågæs trækker fortsat til det sydligste Spanien. En ungarsk-mærket aftenfalk blev aflæst ved Skjern Enge. Flere og flere kaspiske måger ses i Danmark, 19 er aflæst, og de kom fra Tyskland, Polen, Slovakiet, Hviderusland og Ukraine. Invasionerne af fuglekonger i efteråret 2014 og 2015, affødte 17 genmeldinger i udlandet og 19 aflæsninger i Danmark af fugle mærket i udlandet. En rosenterne blev aflæst i Hanstholm Havn. Færøsk Trækfugleatlas er online med kort, der løbende vil blive opdateret, og to kongeørneunger kan følges på nettet.

Årets ringmærkede fugle

I 2015 blev ringmærket i alt 97.419 vildtlevende fugle med Statens Naturhistoriske Museums ringe, fordelt på 93.716 i Danmark, 3.438 på Færøerne og 265 i Grønland.

På Færøerne var antallet af mærkninger på et normalt niveau efter et rigtig stort år i 2014 (7.041). I alt blev ringmærket 33 arter på Færøerne, heraf ingen nye mærkningsarter, men sjældne mærkningsarter som sangdrossel, sivsanger, grå fluesnapper og blot

for anden gang blev musvit ringmærket. Talrigeste mærkede arter blev lille stormsvale (2.900), havterne (172) og havesanger (41).

I Grønland var 2015 et meget stille år for ringmærkningen. I alt blev ringmærket 11 arter, flest af arterne sandløber (101), almindelig ryle (43) og søkonge (35).

I Danmark var antallet af mærkninger på et mere normalt niveau efter et rigtig godt år i 2014 (121.730). Siden 1999, hvor dansk ringmærkning begyndte at følge godkendte strategier og retningslinjer, er antal årlige mærkninger steget, og gennemsnittet for perioden 1999-2014 ligger på 82.153 fugle. Antal mærkninger i 2015 lå således et stykke over gennemsnittet for de sidste 16 år. Det lavere antal mærkede fugle i 2015 i forhold til året før skyldes formentlig flere ting. Bl.a. var maj måned meget kold og våd – iflg. DMI den næstvådeste siden 1874 og den solfattigste siden 1996. Dette har utvivlsomt haft indflydelse på både antal mærkede trækfugle, især langdistancetrækkende småfuglearter som primært ankommer i maj, og antal mærkede ungfugle, da ungedødeligheden formentlig har været høj for de arter som har unger i maj.

I alt blev ringmærket 183 arter i Danmark i 2015, hvoraf ingen var nye ringmærkningsarter. Der blev mærket mere end 1.000 individer af 23 arter i 2015, og der blev mærket mere end 100 individer af 68 arter.

Vendehals 2k+, Blåvand, 24. maj 2015. Foto: Henrik Knudsen

Fåtallige og sjældne arter

Ringmærkningen bidrog i 2015 med dokumentation af tre SU-arter og flere fåtallige, sjældne arter. Blandt SU-arterne blev ringmærket blåstjert (2: 10/10 Gedser, 12/10 Ormø), hvidskægget sanger (8/5 genfanget (8/5 Gedser, første for Gedser) og dværgværpling (29/9 Anholt). Blandt de fåtallige, sjældne arter blev i 2015 ringmærket thorshane (20/11 Fanø, blot 3. mærkede i DK), middelhavsmåge (23/12 Vedbæk Havn), perleugle 23 (21 redeunger: 9 Bornholm & 12 Jylland, samt 2 trækgæster: 19/10 & 3/11 Gedser), sydlig nattergal (4/6 Blåvand), drosselrørsanger (2: 15+21/8 Tjokholm, Korsør), høgesanger (13: 13/8-19/9, 6 lokaliteter, flest Agger Tange (6)), lundsanger (med karakter af grøn sanger, 27/5 Blåvand), fuglekongesanger (3: 18/10 Christiansø, 20/10 Blåvand, 12/12 Vester Vedsted), hvidbrynet løvsanger (34, 12/9-18/10, 10 lokaliteter, flest Blåvand (8)), lille fluesnapper (45: forår 13/5-6/6 32, efterår 31/8-3/10 13, 5 lokaliteter, flest Christiansø (36)) og hvidhalset fluesnapper (8/9 Blåvand).

Høje antal mærkninger

De fem talrigeste ringmærkede arter i 2015 var fuglekonge (13.689), rødhals (7.774), skarv (6.392), gransanger (4.608) og musvit (4.274). Antallet af fuglekonger var meget højt, det 3. højeste nogen sinde i Danmark, kun overgået i 1989 (14.112) og 1992 (14.022). Det høje antal i 2015 skal ses i lyset af dels den massive invasion i efteråret 2014, og dels af en ny invasion i efteråret 2015, hvor der alene i oktober måned blev mærket 11.054 fuglekonger. Mens antallet af mærkede rødhalse var på et normalt niveau, var antallet af både skarver og gransangere det næsthøjeste nogen sinde. For skarv er den tidligere rekord på 6.453 (2013). De seneste års mange skarv-mærkninger skyldes måletretet indsats i forbindelse med et større EU-projekt. For gransanger er den tidligere rekord blot ét år gammel (2014) hvor 6.367 fugle blev mærket. Siden 2006 er antal mærkede gransangere steget markant, hvilket formentlig skal ses i lyset af artens store fremgang, hvor bestanden siden 1976 er firedoblet iflg. DOFs punktællinger. Derimod er antal mærkede musvitter i 2015 faldet markant til det laveste siden 2002 (3.087).

I denne periode (2003-2014) lå gennemsnittet på 6.904 mærkede fugle årligt. Det relativt lave antal i 2015 ligger dog på niveau med 80'erne og 90'erne hvor gennemsnittet var på 4.080 årligt. Den store stigning i antal mærkede fugle i 00'erne (2003-2014) er ikke afspejlet i DOFs punktællinger, hvor ynglebestanden har udvist stor stabilitet gennem de seneste årtier.

Blandt ikke-spurvefugle var de talrigeste ringmærkede arter, udover skarv, atter: sølvmåge (3.222), hættemåge (2.934), splitterne (982) og sildemåge (971), som alle ligger på niveau med de seneste 8-10 år. Derimod faldt stormmåge, som flere gange har ligget i toppen blandt ikke-spurvefugle, kraftigt i 2015 til 297 fugle, faktisk blev der mærket flere hulduer i 2015 end stormmåger. Der blev i perioden 1999-2014 i gennemsnit mærket 1.326 stormmåger årligt.

Til trods for fald i det samlede antal mærkede fugle i 2015, blev der ringmærket rekordmange fugle af en række arter. Det gælder bl.a. spurvefuglearterne hvidbrynet løvsanger (34, tidl. rekord er 32 fra 2014) og rødtoppet fuglekonge (90, tidl. rekord er 71 fra 2014). For disse to arter har det årlige antal ringmærkede fugle været støt stigende igennem de seneste 10-15 år og afspejler formentlig en fremgang for rødtoppet fuglekonge i Nordeuropa og en spredning mod vest for hvidbrynet løvsanger.

Blandt ikke-spurvefugle blev ringmærket rekordmange af arterne sædgås (32, tidl. rekord er 7 fra 1979), havørn (12, tidl. rekord er 11 fra 2014), kaspisk måge (20, tidl. rekord er 17 fra 2012), stor hornugle (25, tidl. rekord er 19 fra 2012) og huldue (352, tidl. rekord er 341 fra 2014). For disse fem arter skal årsagen til det øgede antal mærkninger findes i måletretet (projekt-)

ringmærkning.

En række andre arter blev ringmærket i usædvanligt stort antal. Det gælder islandsk ryle (31), fjordterne (372), slørugle (188), sortspætte (66), vendehals (156), misteldrossel (16), jernspurv (2.858, 3. højeste nogen sinde), skægmejse (417) og snespurv (21).

Det øgede antal mærkninger for flere vadefuglearter og ternearter skyldes en målrettet indsats i august på Agger Tange. Fangsten resulterede i 250 ringmærkede vadefugle og 450 terner samt flere aflæsninger.

Arter med få mærkninger

For nogle arter blev der i 2015 ringmærket meget få fugle i forhold til tidligere år. I 2015 faldt antal ringmærkede tornsangere (1.435) og skovspurve (1.238) markant i forhold til året før med hhv. 37% og 52%. Begge arter har ellers oplevet en støt stigning i antal mærkede fugle igennem de seneste 10-15 år.

For andet år i træk blev der mærket meget få løvsangere (2.270). Efter et par relativt gode år (2007-2013), var antallet af mærkede løvsangere atter på niveau med tidligere bund år (2004-2006).

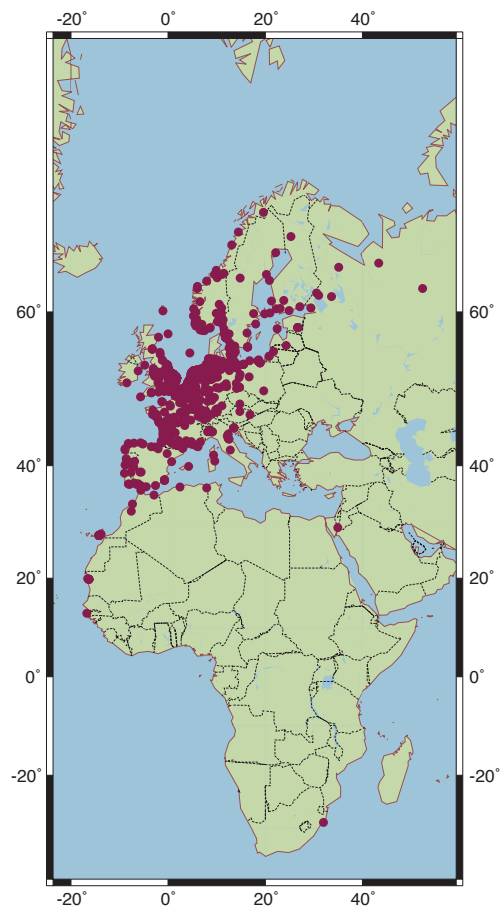
Ud over stormmåge blev der ringmærket meget få af arterne fiskehejre (1), ederfugl (73, lavest siden 1996), musvåge (10), landsvale (2.872, laveste siden 2003), bysvale (48, laveste siden 1958), rødstjert (662), brøget fluesnapper (421, laveste siden 2004), stillits (126) og grønirisk (1.666, laveste siden 1980).

Ringmærkerne

Museet udstedte i alt 178 personlige licenser i 2015 gældende til Danmark og/eller Færøerne samt 11 gruppelicenser, 7 stationslicenser og 11 vildtplejesta-tionslicenser. Siden 1999 er gennemsnitligt udstedt 186 personlige licenser årligt, varierende mellem 169-201. I 2015 var de personlige licenser fordelt på 90 A-licenser, 35 B-licenser, 24 C-licenser og 29 X-licenser. En licens er gældende for et år ad gangen og alle, der ringmærker fugle, skal have en gyldig, personlig licens. Yderligere information om retningslinjer og licenser findes på centralens hjemmeside (www.rc.ku.dk).

De syv fugle- og ringmærkningsstationer stod for 37% af alle mærkninger i Danmark i 2015, mod 39% i 2014, 31% i 2013 og 34% i 2012. Flest fugle blev atter ringmærket på Gedser Fuglestation (12.796) efterfulgt af Christiansø (6.857), Keldsnor (6.539), Blåvand (5.884), Skagen (2.229), Fanø (789) og Tipperne (2). Især ved Skagen, Fanø og Gedser blev der mærket en del færre fugle i 2015 i forhold til 2014, svarende til fald på hhv. 64%, 45% og 27% fugle.

I 2015 var syv ringmærkergrupper (RG) aktive i Danmark: Nordjysk RG (3.767 mærkninger), Nordvestjysk RG (13.872), Østjysk RG (2.137), Anholt RG (1.867), Fyns RG (9.385), Sydvestsjælland RG (2.444) og Lolland-Falster-Møn RG (13.615). I 2015 mærkede Anholt RG og Nordvestjysk RG flere fugle end året før, med stigninger på hhv. 29% og 10% flere mærkede fugle. De øvrige fem grupper oplevede alle et fald i antal mærkede fugle i forhold til året før, størst

Figur 1. Den geografiske fordeling af genfund i udlandet af fugle ringmærket i Danmark og behandlet af Ringmærkningscentralen i 2015 (n=1.235).

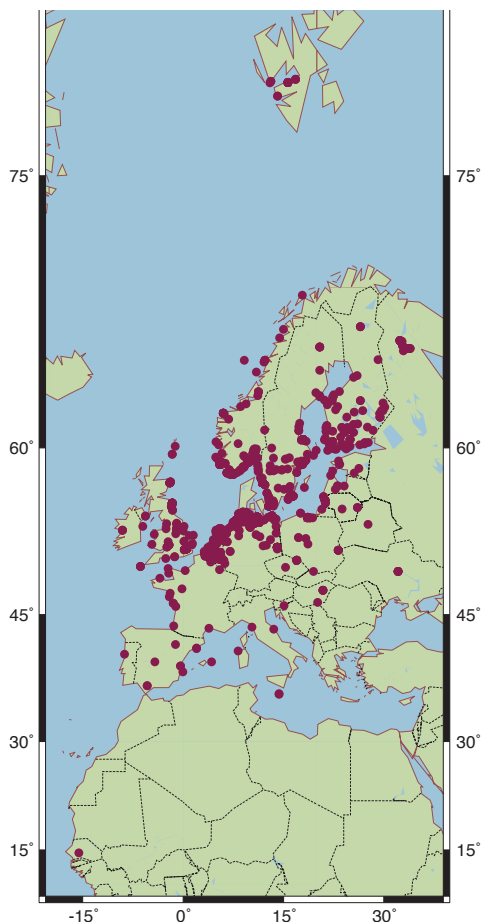
fald var hos Østjysk RG, Lolland-Falster-Møn RG og Fyns RG på hhv. 32%, 26% og 25%. Flere af de mest aktive grupper er involveret i forskellige mærkningsprojekter, f.eks. CES-projektet og/eller har en fuglestation tilknyttet.

Blandt de frivillige ringmærkere uden tilknytning til en fuglestation, en regional gruppe eller museet, har følgende personer ringmærket over 2.000 fugle i 2015: Lars Hansen (5.313) og teamet Jesper Brinkmann & Lars Lindgren (3185). En meget aktiv ringmærker gik desværre bort i 2015, Kurt Klarborg. Kurt har ringmærket tusindvis af fugle for museet igennem mange år i Vendsyssel. Ære være hans minde.

Årets genmeldinger

Ringmærkningscentralen modtager flere tusinde aflæsninger og genfund hvert år.

I 2015 er behandlet 3.214 genmeldinger, fordelt på 2.213 genmeldinger af fugle ringmærket i Danmark og 1.001 genmeldinger i Danmark af fugle ringmærket i udlandet. For Færøerne og Grønland er desuden

Figur 2. Den geografiske fordeling af mærkningslokaliteter for fugle ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark og behandlet af Ringmærkningscentralen i 2015 (n=1.001).

behandlet hhv. 73 og 15 genmeldinger. Genmeldingstallene indeholder ikke aflæsninger af farveringe fra de store og omfattende farvemærkningsprojekter, bl.a. skarv, skestork, kortnæbbet gås, knopsvane og mågerne. Aflæsninger af disse arter videregives normalt til de projektansvarlige. Endelig er heller ikke medregnet de mange aflæsninger som ringmærkerne foretager af fugle de selv har ringmærket. I 2015 modtog vi over 7.300 af disse lokale aflæsninger.

Blandt genfund af fugle ringmærket i Danmark er 1.235 genmeldinger i udlandet af i alt 818 forskellige fugle (fig. 1 & tabel 1). De 1.001 genfund i Danmark af fugle ringmærket i udlandet omfatter i alt 786 forskellige fugle (fig. 2).

Udvalgte genmeldinger fra syd

I 2015 blev blot én dansk-mærket fugl genmeldt syd for Sahara (fig. 1): En splitterne, mærket 30/5 2011 som redeunge på Fiskeholm, Fyn, blev aflæst 26/2 2015 i Richards Bay Game Reserve på østkysten af Sydafrika

(fig. 1). Hvis fuglen har fulgt kystlinjen til Sydafrika svarer det til en strækning på over 15.300 km. Det er en af de længste strækninger en ringmærket splitterne fra Danmark har trukket.

Nord for ækvator blev i 2015 genmeldt 1 splitterne fra Gambia, 3 skestørke fra Mauretanien (aflæst 7 gange), 1 skestork fra De Kanariske Øer (aflæst 15 gange), 2 skarver og 1 sildemåge fra Marokko, samt to skarver fra Algeriet (fig. 1). Skestorken på De Kanariske Øer blev farveringmærket 15/5 2014 som redeunge på Vårholm i Limfjorden. 5½ måned senere (30/10 2014) blev den aflæst ved nogle golfbaner nær Puerto Negro på østkysten af Fuerteventura. Hurtigt rykkede den unge skestork 2 km længere mod syd hvor den sidst blev set 13/2 2015. Den 2/5 2015 dukkede fuglen op i et større lavvandsområde 45 km længere mod syd, hvor den blev aflæst flere gange, foreløbig sidste gang 30/11 2015. Skestorken har således oversomret på De Kanariske Øer.

Blandt fugle ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark er én fugl fra Afrika (fig. 2): en hedehøg hun, mærket 22/1 2014 Reserve Sylvio Pastorale de Mbegue i Senegal, blev genfanget 24/7 2015 ved Gærup nær Tønder.

Fra det østlige Middelhav og Mellemøsten er blot én dansk-mærket fugl genmeldt i 2015: en gærdesanger blev 21/3 2015 genfanget ved Eilat, Israel (fig. 1). Fuglen var mærket 23/4 2014 ved Blåvand Fuglestation.

Fra Den Iberiske Halvø blev i 2015 behandlet 29 genmeldinger fra Spanien af fugle mærket i Danmark og 12 fra Portugal (fig. 1), fordelt på 33 genfund af ikke-spurvefugle (skarv 23, skestork 5, grågås 2, hættemåge 1, sildemåge 2) og 8 genfund af spurvefugle (rødhals 1, sangdrossel 5, broget fluesnapper 1, rørspruv 1). Interessant er det at konstatere at nogle grågæs fra Danmark fortsat trækker til det sydligste Spanien. Tidligere trak hovedparten af danske grågæs til Sydspanien, men siden 1950'erne er gennemsnitspositionen for genfund af grågæs i vintermånederne rykket længere og længere mod nord. I dag overvintrer hovedparten i Holland. En rørspruv, ringmærket 15/6 2014 ved CES-projektet ved Ovesø i Thy, er genfanget 13/2 2015 ved Estarreja i Portugal. Det er det første genfund i Portugal af en dansk-mærket rørspruv. Genfund viser at rørspruve ringmærket i Danmark overvintrer i det meste af Vesteuropa fra Danmark til Algeriet, med flest genfund i Frankrig (57%).

I alt 10 fugle mærket på Den Iberiske Halvø blev genmeldt i Danmark i 2015, 9 fra Spanien og én fra Portugal fordelt på gråand, tinksmed, havesanger, munk (2), gransanger (2), løvsanger, grå fluesnapper og grønirisk (fig. 2). Det er første gang en tinksmed mærket på Den Iberiske Halvø er genmeldt i Danmark. Det er også første gang en grønirisk mærket på Den Iberiske Halvø er genmeldt i Danmark. Tidligere er dog én dansk-mærket grønirisk genmeldt på Den Iberiske Halvø (nær Sevilla), men flest vintergenfund af dansk-mærkede grønirisk er i Holland og Belgien med enkelte i Frankrig.

En munk og en gulbug, som begge blev mærket på Malta, blev genfanget hhv. ved Gedser Fuglestation og på Christiansø (fig. 2).

Tabel 1. Genfund i udlandet, af fugle ringmærket i Danmark og behandlet af Ringmærkningscentralen i 2015.

	Norge	Sverige	Finland	Rusland	Estland	Letland	Litauen	Kaliningrad	Polen	Tyskland	Holland	Belgien	Luxemborg	Nordsøen	Storbritannien	Irland	Frankrig	Schweiz	Spanien	Portugal	Italien	Østrig	Tjekkiet	Ungarn	Kanariske øer	Marokko	Algeriet	Israel	Mauritanien	Gambia	Sydafrika	Sum
Skarv	9	12							2	172	71	1	3		7		71	2	17	6	5	1	1			2	2					384
Fiskehejre																	1															1
Hvid Stork										9																						9
Skestork											4				6		68		4	1					15				7			105
Kortnæbbet gås	3								2		1																					6
Grågås	2	1															9		2					1								15
Canadagås	2																															2
Bramgås		1		1							1																					3
Krikand															1																	1
Gråand		1																														1
Spidsand																	1															1
Troldand				1																												1
Ederfugl										3	1																					4
Hvæpsevåge										1																						1
Hedeheg																	1															1
Spurveheg										1	1																					2
Strandskade										1																						1
Stor præstekrave															2		1															3
Almindelig ryle		2							2																							4
Skovsneppe				1																												1
Sorthovedet måge										1																						1
Hættemåge		2	5	1	6				1	19	23	2			98	2			1													160
Stormmåge	1		3	3						1		1			2																	11
Sildemåge		4								1	6			1	2				1							1						16
Sølvmåge	1	11							6	138	58									1	1											216
Kaspisk måge										2																						2
Svartbag	1	21								14	8				29		7															80
Splitterne		1							7	1	2				1						4								1	1		18
Havterne											2				1																	3
Lomvie		1																														1
Stor hornugle										1																						1
Skovhornugle												1																				1
Landsvale																	1															1
Vandstær	1																															1
Gærdesmutte										1																						1
Jernspurv		1								1	2																					4
Rødhals	4	2	1				1			3	4	1					3		1													20
Solsort						1				2		1			5		1															10
Sjagger																	1															1
Sangdrossel											1						4		2	3												10
Vindrossel																	1															1
Sivsanger												1	1				1				3											6
Kærsanger		1																														1
Rørsanger	1	1									2	22			1		3															30
Gærdesanger																												1				1
Tornsanger		1								1		1																				3
Havesanger										1																						1
Munk											2	1			3			1			2											9
Gransanger		2								2	1	3					1															9
Løvsanger		1																														1
Fuglekonge	1							2		3	1				6		4															17
Broget fluesnapper	1																		1													2
Blåmejse		7								2																						9
Musvit		1																														1
Stær																	1															1
Bogfinke	5										3																					8
Kvækerfinke	1														1																	2
Grønirisk	4	1									3																					8
Grønsisken	5	2								2																						9
Tørnirisk												1					1															2
Gråsisken										1	1																					2
Karmindompap			1																													1
Dompap										1																						1
Kernebider	1																															1
Rørspurv												3					1			1												5
Sum	43	77	10	7	6	1	1	2	20	385	198	39	4	1	165	2	182	3	29	12	15	1	1	1	15	3	2	1	7	1	1	1.235

Fuglekonge, 1K hun, Blåvand,
29. oktober 2015.
Foto: Henrik Knudsen

Fra Italien blev modtaget 15 genmeldinger af 12 dansk-mærkede fugle (skarv (5), sølvmåge, splitterne (4), sivsanger (3), munk (2)) og tre fugle mærket i Italien blev genmeldt i Danmark (munk (2), gransanger). Gransangeren blev mærket 13/4 2015 på Sardinien (fig. 2), og fundet død 25 dage senere, 8/5, ved Vamdrup syd for Kolding, en tur på 1.602 km i lige linje.

Udvalgte genmeldinger fra sydøst

Fra Balkan og det sydøstlige Europa blev der ikke rapporteret genfund af dansk-mærkede fugle i 2015 (fig. 1). Det nærmeste var en skarv mærket 1/6 2013 på Tyreholm ved Møn. Den blev skudt 31/1 2015 ved Amstetten i Østrig (fig. 1). Derimod er flere fugle ringmærket i området genmeldt i Danmark i 2015: Slovenien (sivsanger), Ungarn (aftenfalk, hættemåge), Ukraine (2 kaspiske måger) og Slovakiet (kaspisk måge). Sivsangeren blev mærket under efterårstrækket 8/8 2014 nær Šentrupert i det centrale Slovenien og genfanget under forårstrækket 31/5 2015 på Agger Tange.

Den ungarsk-mærkede aftenfalk blev farvemærket som redeunge 25/6 2015 ved Tiszafüred i den østlige del af landet. Den unge aftenfalk blev aflæst 1½ måned senere (29/8) ved Skjern Enge 1.260 km nordvest for reden i Ungarn. Det er kun anden gang en ringmærket aftenfalk genmeldes i Danmark. Falken blev observeret flere gange frem til 10/9 og blev set sammen med fire andre aftenfalk. Forekomsten skal ses i lyset af at der i august og september 2015 blev observeret usædvanligt mange aftenfalk i Danmark. Aftenfalk yngler fra det østlige Centraleuropa til langt ind i Sibirien. I Europa er det Ungarn, Ukraine og det sydlige Rusland der har de største ynglebestande. Aftenfalk overvintrer i det sydlige Afrika.

Fleere og flere ringmærkede kaspiske måger dukker op i Danmark. I 2015 blev behandlet flere aflæsninger af 19 forskellige fugle, mærket i fem lande: Tyskland (9 fugle), Polen (6), Slovakiet (1), Hviderusland (1) og Ukraine (2), alle mærkede som redeunger.

Udvalgte genmeldinger fra nord

Det nordligste genfund behandlet i 2015 var en

kvækkerfinke, mærket 17/10 2014 ved Skyum i Thy, og genfanget 6/9 2015 i Dividalen syd for Tromsø (fig. 1). I Finland var det nordligste en rødhals, mærket 12/10 2014 ved Ishøj, Købehavn, som fløj mod et vindue og døde nord for Meltauus (fig. 1). Dette genfund er det nordligste af en dansk-mærket rødhals, tidligere var det et genfund nær Mo i Rana i Norge.

Mod nordøst blev en bramgås, ringmærket 5/3 2014 ved Lundfjord i Thy, skudt 16/9 2015 ved Hvidehavet (fig. 1). Længere mod øst, ved byen Pinega, øst for Arkhangelsk, blev en dansk-mærket stormmåge skudt 4/3 2015. Fuglen var mærket 12/12 2002 i Hellerup Havn ved København. Endnu længere mod øst blev en troldand han, mærket 14/2 2013 i Maglebæk sø i Brøndby, skudt 6/5 2015 nordøst for Syktvykar i det nordvestlige Rusland, 2.366 km nordøst for Brøndby.

Blandt fugle ringmærket mod nord og genfundet i Danmark (fig. 2), blev der i 2015 behandlet aflæsninger af 12 forskellige fugle fra Svalbard: kortnæbbet gås (9), sortgrå ryle (1) og almindelig ryle (2) (fig. 2). På Svalbard findes en lille ynglebestand af almindelig ryle i artens nordligste forekomst. To unge fugle, farvemærket hhv. 16/8 2012 og 30/7 2014, blev aflæst på Fanø hhv. 14/5 2015 og 16/9 2014. Den ene fugl fløj således mindst 2.554 km på 48 dage, svarende til et gennemsnit på mindst 52 km i døgnet.

Nordligste på 'fastlandet' blandt fugle ringmærket mod nord og genfundet i Danmark (fig. 2), var en sølvmåge – ikke usædvanligt – men fuglen blev mærket som redeunge 12/7 1985 vest for Tromsø i Norge. Hele 30 år, 2 måneder og 18 dage senere (30/9 2015) blev den aflæst og fotograferet i Hirtshals havn. Ældste ringmærkede sølvmåge er fra Holland og blev mindst 34 år og 9 måneder. Ældste dansk-mærkede sølvmåge blev 31 år og 4 måneder.

En ung jernspurv, mærket 11/9 2015 ved Sjulnäs vest for Luleå i Nordsverige, blev 33 dage senere (14/10) aflæst ved Keldsnor fuglestation. Det er den nordligste mærkede jernspurv fra Sverige som er genmeldt i Danmark.

Blandt fugle ringmærket mod nordøst og genfundet i Danmark, blev behandlet 34 aflæsninger af 20 forskellige fugle fra Rusland, alle mærket i den vestlige

del af Hvidehavet (fig. 2), fordelt på tre arter: krikand (1), sølvmåge (18) og svartbag (1).

Øvrige udvalgte genmeldinger

Invasionerne af fuglekonger i efteråret 2014 og 2015 resulterede i rekordmange mærkninger, hvilket affødte 17 genmeldinger i udlandet: Norge (1), Kaliningrad (2), Tyskland (3), Holland (1), Storbritannien (6) og Frankrig (4). Den fugl, som blev fundet længst væk, var en ung han, mærket 11/10 2015 på Rømø, men fundet død 30 dage senere (10/11) nord for Bordeaux i det sydvestlige Frankrig, en strækning på 1.296 km. Fuglen har således trukket i gennemsnit mindst 43 km pr. døgn. Den længste strækning en dansk-mærket fuglekonge har trukket er 2.462 km (nordlige Algeriet). Af fuglekonger ringmærket i udlandet blev 13 genmeldt i Danmark i 2015: to fra Norge, 2 fra Finland og 9 fra Sverige. 11 fugle blev genfanget i Danmark og to var fløjet mod vindue og døde. Fuglen, der kom længst væk fra, var en voksen han, mærket 14/9 2015 på øen Sääpi vest for Björneborg, Finland. Fuglen blev genfanget 16/10 2015 på Keldsnor Fuglestation, efter at have fløjet en strækning på 976 km.

En ringmærket storspove blev genfanget 7/11 2015 i det lille fjordområde Fællesstrand på Fyns Hoved. Fuglen, en hun, blev ringmærket 12/9 1998 på samme lokalitet. I 1998 kunne spoven ikke aldersbestemmes. Storspoven blev således mindst 17 år gammel. Det er næsten dobbelt så gammelt som den tidligere ældste dansk-mærkede storspove. Den ældste ringmærkede storspove i Europa, en svensk fugl, blev dog 31 år og 6 måneder gammel. Interessant er det i øvrigt at storspoven optræder på samme lokalitet efter så mange år. Det kunne tyde på at storspoven under efterårstrækket benytter samme rasteplass år efter år.

En ung ringmærket topskarv opholdt sig i Thyborøn havn fra december 2014 til 22/2 2015. Flere fik aflæst farveringen og fotograferet fuglen. Fuglen var ringmærket som redeunge 15/8 2014 på øen Brownsman ud for den skotske østkyst, mellem Edinburgh og Newcastle. De fleste topskarver overvintrer i nærheden af ynglekolonierne, og nok derfor er topskarv en sjælden gæst i Danmark, til trods for at arten yngler almindeligt i Skotland og Norge. I alt er to topskarver ringmærket i Danmark, men fugle ringmærket i Norge, Skotland, England og Kanaløerne er genfundet i Danmark.

I Gentofte sø, København, blev 9/5 2015 aflæst en farvemærket blishøne. Blishøns er ikke farvemærket i Danmark eller Sverige i de seneste årtier. Det viste sig, at fuglen var ringmærket 28/12 2014 som ungfugl i Newcastle i Nordengland. I direkte linje er der 894 km mellem de lokaliteter, som fuglen har fløjet i løbet af foråret 2015. Den 9/9 2015 var fuglen atter tilbage i det nordøstlige England, hvor den blev set i Queen Elizabeth II Country Park ved Ashington, 18 km nord for hvor fuglen blev mærket. En del af de danske blishøns er trækfugle. Fuglene forlader landet sidst i oktober og i november. Den del af bestanden, der forlader landet, trækker mod sydvest, primært til Holland, Belgien

og til Nord- og Vestfrankrig. En mindre del overvintrer langs Middelhavets kyster i Spanien, Frankrig og Norditalien. Blot syv dansk-mærkede blishøns er genmeldt fra De Britiske Øer, alle var mærket i Jylland. Genmeldingerne viser, at det primært er de unge fugle, der trækker bort.

En rosenderne, mærket som redeunge 13/7 2011 på det lille skær Rockabill ud for østkysten af Irland, blev aflæst 19/7 2013 i Hanstholm Havn. Det er første gang denne meget sjældne art er genfundet i Danmark og det er første gang en rosenderne mærket på De Britiske Øer er genmeldt i Norden. Rosenterne er set i Danmark to gange før (2002 & 2003).

At mindre landfugle kan flyve større strækninger over åbent hav, viser to genfund behandlet i 2015 af fugle mærket på Fair Isle mellem Shetlandsøerne og Orkneyøerne: En ung han solsort, mærket 7/11 2015, blev blot fem dage senere (12/11) dræbt af en bil i Ribe, 772 km sydøst for Fair Isle. Den anden, en ung skovsneppe mærket 16/11 2015, blev fem dage senere (21/11) skudt på Fanø, 754 km sydøst for Fair Isle. Normalt vil fugle fra Fair Isle om efteråret trække til Skotland og England, men under kraftige vestenvinde kan nogle fugle komme ud af kurs og havne ude over Nordsøen og dermed først møde land, når de når til Jylland eller Tyskland.

Andet

Færøsk Trækfugleatlas, som udkom i 2014, er nu online bl.a. med kort, som løbende vil blive opdateret. Atlasset præsenterer det samlede færøske ringmærknings- og genfundsmateriale med en detaljeret gennemgang af 90 færøske fuglearters træk, vandringer mv. Atlasset findes her: www.birdmigrationatlas.dk

I juni 2015 blev tre kongeørne-unger i tre forskellige reder i Nordjylland ringmærket og forsynet med GPS/GSM-sendere af forskere og ringmærkere fra museet. Hovedformålet er at indsamle data om spredningsforhold, stedtrofasthed, dødelighed, trækforhold, overvintringsområde og evt. udvekslingsgrad mellem regionale bestande i Nordeuropa. Specifikke mål er at kortlægge de benyttede områder (home range) og vurdere brugen og vigtigheden af forskellige habitater. Derudover at kende individernes skæbne, inklusiv start på ynglen og valg af ynglesteder, for derved at vurdere ynglespredning og selvsuppleringspotentiale. Projektet udføres i samarbejde med Aage V. Jensens Naturfond. Det er muligt at følge to af de unge ørnes færden på hjemmesiden: <http://macroecology.ku.dk/research/conservation/goldeneagle/>

Afslutning

Til sidst vil Ringmærkningscentralen gerne benytte lejligheden til at takke alle vore ringmærkere for deres store indsats i 2015 – tak for hjælpen. Endvidere vil vi takke alle, der på den ene eller anden måde har bistået ringmærkningen i 2015.

Man er velkommen til at følge med på vores blog: <https://fuglering.sites.ku.dk/>

Tabel 2. Antal fugle ringmærket i Danmark i 2015 samt antal genmeldinger behandlet af Ringmærkningscentralen i 2015. Ekskluderet i genfundstallene er et større antal aflæsninger af farveringe på skarv, kortnæbbet gås, knopsvane og måger, samt ringmærkernes lokale aflæsninger.

Art	Latin	Mærkninger			Genfund*	
		Pull	Andet	Total	af DK-ringe	i DK af udenlandske ringe
Hedehøg	<i>Circus pygargus</i>	16		16	1	1
Duehøg	<i>Accipiter gentilis</i>	66	1	67	1	1
Spurvehøg	<i>Accipiter nisus</i>	3	137	140	9	3
Musvåge	<i>Buteo buteo</i>	3	7	10	2	1
Fieldvåge	<i>Buteo lagopus</i>		1	1	1	1
Kongeørn	<i>Aquila chrysaetos</i>	3		3		
Fiskeørn	<i>Pandion haliaetus</i>					2
Tårnfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	309	10	319	17	8
Aftenfalk	<i>Falco vespertinus</i>					4
Vandrefalk	<i>Falco peregrinus</i>	11	1	12	1	8
Agerhøne	<i>Perdix perdix</i>	1		1	1	
Fasan	<i>Phasianus colchicus</i>		1	1		
Vandrikse	<i>Rallus aquaticus</i>		1	1		
Grønbenet rørhøne	<i>Gallinula chloropus</i>		7	7		
Bliishøne	<i>Fulica atra</i>	22	48	70	4	2
Trane	<i>Grus grus</i>					1
Strandskade	<i>Haematopus ostralegus</i>	12	7	19	1	
Klyde	<i>Recurvirostra avosetta</i>	6		6		3
Lille præstekrave	<i>Charadrius dubius</i>		2	2	4	
Stor præstekrave	<i>Charadrius hiaticula</i>	4	5	9	3	19
Hjejle	<i>Pluvialis apricaria</i>		7	7		1
Vibe	<i>Vanellus vanellus</i>	33		33		1
Islandsk ryle	<i>Calidris canutus</i>		31	31		
Sandløber	<i>Calidris alba</i>		3	3		
Dværgryle	<i>Calidris minuta</i>		2	2		5
Krumnæbbet ryle	<i>Calidris ferruginea</i>		1	1		
Sortgrå ryle	<i>Calidris maritima</i>		3	3	17	10
Almindelig ryle	<i>Calidris alpina</i>		131	131	5	6
Enkeltbekkasin	<i>Limnocyttus minimus</i>		4	4		
Dobbeltbekkasin	<i>Gallinago gallinago</i>		7	7		1
Skovsneppe	<i>Scolopax rusticola</i>		3	3	1	9
Lille kobbersneppe	<i>Limosa lapponica</i>		3	3		
Småspove	<i>Numenius phaeopus</i>		1	1		
Storspove	<i>Numenius arquata</i>		1	1	1	1
Rødben	<i>Tringa totanus</i>	2	8	10	1	2
Hvidklire	<i>Tringa nebularia</i>		1	1		
Tinksmed	<i>Tringa glareola</i>					1
Mudderklire	<i>Actitis hypoleucos</i>		5	5		
Stenvender	<i>Arenaria interpres</i>		15	15		
Thorshane	<i>Phalaropus fulicaria</i>		1	1		
Sorthovedet måge	<i>Larus melanocephalus</i>	2		2	3	18
Hættemåge	<i>Larus ridibundus</i>	2.664	270	2.934	192	149
Stormmåge	<i>Larus canus</i>	255	42	297	22	23
Sildemåge	<i>Larus fuscus</i>	856	115	971	30	22
Sølvmåge	<i>Larus argentatus</i>	3.171	51	3.222	323	158
Middelhavssølvmåge	<i>Larus michahellis</i>		1	1		
Kaspisk måge	<i>Larus cachinnans</i>		20	20	2	28
Hvidvinget måge	<i>Larus glaucoideus</i>					2
Svartbag	<i>Larus marinus</i>	749	4	753	111	55
Ride	<i>Rissa tridactyla</i>	63	37	100	18	27
Rovterne	<i>Sterna caspia</i>					2
Splitterne	<i>Sterna sandvicensis</i>	804	178	982	68	32
Rosenterne	<i>Sterna dougallii</i>					1
Fjordterne	<i>Sterna hirundo</i>	116	256	372	1	8
Hayterne	<i>Sterna paradisaea</i>	151	10	161	6	2
Dværgterne	<i>Sterna albifrons</i>	33	57	90	6	
Lomvie	<i>Uria aalge</i>				1	1
Alk	<i>Alca torda</i>				2	1
Tejst	<i>Cephus grylle</i>	4		4	2	
Huldue	<i>Columba oenas</i>	349	3	352	3	
Ringdue	<i>Columba palumbus</i>	28	45	73		2
Tyrkerdue	<i>Streptopelia decaocto</i>		18	18		
Slørugle	<i>Tyto alba</i>	186	2	188	14	2
Stor hornugle	<i>Bubo bubo</i>	22	3	25	1	
Kirkeugle	<i>Athene noctua</i>	21	3	24	5	
Natugle	<i>Strix aluco</i>	78	10	88	5	
Skovhornugle	<i>Asio otus</i>	1	5	6	1	1
Mosehornugle	<i>Asio flammeus</i>		1	1		
Perleugle	<i>Aegolius funereus</i>	21	2	23	6	
Natram	<i>Caprimulgus europaeus</i>		13	13	3	
Mursegler	<i>Apus apus</i>	16	1	17		
Isfugl	<i>Alcedo atthis</i>		25	25		1
Vendehals	<i>Jynx torquilla</i>	127	29	156		
Grønspætte	<i>Picus viridis</i>		1	1	1	
Sortspætte	<i>Dryocopus martius</i>	59	7	66		8
Stor flagspætte	<i>Picoides major</i>		60	60	1	
Sanglærke	<i>Alauda arvensis</i>		2	2		
Bjerglærke	<i>Eremophila alpestris</i>		1	1		
Digesvale	<i>Riparia riparia</i>		196	196		1
Landsvale	<i>Hirundo rustica</i>	2.186	686	2.872	2	1
Bysvale	<i>Delichon urbica</i>	27	21	48		
Skovpiber	<i>Anthus trivialis</i>	9	217	226		
Engpiber	<i>Anthus pratensis</i>		195	195		
Skærpiber	<i>Anthus petrosus</i>		3	3		1
Gul vipstjert	<i>Motacilla flava</i>		46	46		

Art	Latin	Mærkninger			Genfund*	
		Pull	Andet	Total	af DK-ringe	i DK af udenlandske ringe
Bjergvipstjert	<i>Motacilla cinerea</i>		1	1		
Hvid vipstjert	<i>Motacilla alba</i>	21	86	107	1	3
Silkehale	<i>Bombicilla garrulus</i>		1	1		
Vandstær	<i>Cinclus cinclus</i>		4	4	7	2
Gærdesmutte	<i>Troglodytes troglodytes</i>	4	2.064	2.068	2	2
Jernspurv	<i>Prunella modularis</i>	1	2.857	2.858	10	12
Rødhals	<i>Erithacus rubecula</i>	12	7.762	7.774	26	14
Nattergal	<i>Luscinia luscinia</i>		81	81		
Sydlig nattergal	<i>Luscinia megarhynchos</i>		1	1		
Blåhals	<i>Luscinia svecica</i>		27	27		
Blåstjert	<i>Tarsiger cyanurus</i>		2	2		
Husrødstjert	<i>Phoenicurus ochruros</i>		29	29		
Rødstjert	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	97	565	662	2	1
Bynkefugl	<i>Saxicola rubetra</i>		25	25		
Sortstrubet bynkefugl	<i>Saxicola torquata</i>		11	11		
Stenpikker	<i>Oenanthe oenanthe</i>		20	20		
Ringdrossel	<i>Turdus torquatus</i>		29	29		
Solsort	<i>Turdus merula</i>	40	2.832	2.872	27	7
Siagger	<i>Turdus pilaris</i>		63	63	1	
Sangdrossel	<i>Turdus philomelos</i>		1.558	1.558	12	1
Vindrossel	<i>Turdus iliacus</i>		243	243	1	
Misteldrossel	<i>Turdus viscivorus</i>	3	13	16		
Græshoppesanger	<i>Locustella naevia</i>		11	11		
Sivsanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		386	386	6	2
Kærsanger	<i>Acrocephalus palustris</i>		539	539	1	1
Rørsanger	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>		2.013	2.013	33	11
Drosselrørsanger	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>		2	2		
Gulbug	<i>Hippolais icterina</i>	5	560	565	1	2
Hvidskægget sanger	<i>Sylvia cantillans</i>		1	1		
Høgesanger	<i>Sylvia nisoria</i>		13	13		
Gærdesanger	<i>Sylvia curruca</i>		1.428	1.428	4	
Tornsanger	<i>Sylvia communis</i>		1.435	1.435	8	1
Havesanger	<i>Sylvia borin</i>		839	839	5	1
Munk	<i>Sylvia atricapilla</i>		2.417	2.417	10	15
Lundsanger	<i>Phylloscopus trochiloides</i>		1	1		
Fuglekongesanger	<i>Phylloscopus proregulus</i>		3	3		
Hvidbrynet løvsanger	<i>Phylloscopus inornatus</i>		34	34		
Skovsanger	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>		46	46		
Gransanger	<i>Phylloscopus collybita</i>		4.608	4.608	21	8
Løvsanger	<i>Phylloscopus trochilus</i>		2.270	2.270	12	4
Fuglekonge	<i>Regulus regulus</i>		13.689	13.689	23	14
Rødtoppet fuglekonge	<i>Regulus ignicapillus</i>		90	90		1
Grå fluesnapper	<i>Muscicapa striata</i>	18	335	353		1
Lille fluesnapper	<i>Ficedula parva</i>		45	45		
Hvidhalset fluesnapper	<i>Ficedula albicollis</i>		1	1		
Broget fluesnapper	<i>Ficedula hypoleuca</i>	106	315	421	2	
Skægmejse	<i>Panurus biarmicus</i>		417	417		1
Halemejse	<i>Aegithalos caudatus</i>		187	187	1	2
Sumpmejse	<i>Parus palustris</i>	33	115	148		
Fyrremejse	<i>Parus montanus</i>		1	1		
Topmejse	<i>Parus cristatus</i>		104	104	3	
Sortmejse	<i>Parus ater</i>	117	223	340	2	
Blåmejse	<i>Parus caeruleus</i>	695	2.176	2.871	19	12
Musvit	<i>Parus major</i>	1.537	2.737	4.274	20	3
Spætmejse	<i>Sitta europaea</i>	66	86	152	1	
Træløber	<i>Certhia familiaris</i>		109	109		
Korttået træløber	<i>Certhia brachydactyla</i>		17	17		
Pungmejse	<i>Remiz pendulinus</i>		3	3		
Rødrygget tornskade	<i>Lanius collurio</i>	9	163	172	1	1
Stor tornskade	<i>Lanius excubitor</i>		9	9		
Skovskade	<i>Garrulus glandarius</i>		53	53	1	
Husskade	<i>Pica pica</i>		8	8		
Allike	<i>Corvus monedula</i>	79	7	86	4	1
Råge	<i>Corvus frugilegus</i>		4	4	3	1
Gråkrage	<i>Corvus corone cornix</i>	18	3	21		1
Ravn	<i>Corvus corax</i>	7		7		
Stær	<i>Sturnus vulgaris</i>	433	319	752	1	5
Gråspurv	<i>Passer domesticus</i>	4	453	457	1	
Skovspurv	<i>Passer montanus</i>	28	1.210	1.238	6	
Bøgfinke	<i>Fringilla coelebs</i>		2.066	2.066	16	12
Kvækerfinke	<i>Fringilla montifringilla</i>		879	879	6	5
Gullirisk	<i>Serinus serinus</i>		1	1		
Grønirisk	<i>Carduelis chloris</i>		1.666	1.666	28	23
Stillits	<i>Carduelis carduelis</i>	3	123	126		
Grønsiken	<i>Carduelis spinus</i>		1.423	1.423	10	7
Tørnirisk	<i>Carduelis cannabina</i>		293	293	4	
Bjergirisk	<i>Carduelis flavirostris</i>		33	33		
Gråsisken	<i>Carduelis flammea</i>		654	654	2	2
Lille korsnæb	<i>Loxia curvirostra</i>		7	7		
Karmindompap	<i>Carpodacus erythrinus</i>		22	22	1	
Dompap	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		861	861	8	
Kernebider	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		246	246	1	1
Snespurv	<i>Plectrophenax nivalis</i>		21	21		
Gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>		447	447	5	
Dværgrævling	<i>Emberiza pusilla</i>		1	1		
Rørspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>		1.034	1.034	6	2
Bomlærke	<i>Miliaria calandra</i>		5	5		
183 arter mærket, 137 arter genmeldt		22.675	71.041	93.716	2.213	1.001